

архиђакон Мешовије

Поштарина плаћена у готову

ГОДИНА VI

НОВЕМБАР—ДЕЦЕМБАР

БРАНИЧЕВСКИ
ВЕСНИК

Орган
Удруженог Свештенства Епархије
Браничевске

Уредник
Протојереј **ДРАГУТИН И. МАРИНКОВИЋ**
парох пожаревачки и Арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
1938

С БЛАГОСЛОВОМ
Његовог Преосвештенства Епископа
Браничевског Господина
Dr ВЕНИЈАМИНА

нов. др. 1130

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Божићни поздрав Владици Венијамину

Анђел мира кроз ноћ тиху броди,
Немоћнима да утеху пружи, —
И док јавља да се Господ роди,
Венијамин литургију служи.

Душа му се као вертеп блиста,
Светосављем моћним срце лупа;
Мисли су му пред престолом Христа,
Песмом раја своје прозбе купа.

Док му паства пред олтаром клечи,
Српско сунце с истока заруде —
И чуше се Владичине речи:
— „Лек и лекар Христос да вам буде...“

Молите се пред свемоћним Спасом,
Он је целој васиони мета....“!
Тада народ снажним кличе гласом:
— „Наш Владико, — на многаја љета“!

† ВЕНИЈАМИН

**БОЖЈОМ МИЛОШЋУ ПРАВОСЛАВНИ ЕПИСКОП БРАНИЧЕВСКИ
ХРИСТОЉУБИВОМ СВЕШТЕНСТВУ ОВА РЕДА, МОНА-
ХИЊАМА И НАРОДУ БОГОМХРАНИМЕ ПОВЕРЕНЕ МУ
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ ШАЉЕ СВОЈ АРХИПАСТИРСКИ
БЛАГОСЛОВ И ЧЕСТИТА ПРАЗНИК РОЖДЕСТВА
ХРИСТОВОГ И ПОЗДРАВЉА ИХ СВЕ СА
ХРИСТОС СЕ РОДИ!**

*„И ви оцеви не раздражујте деце своје, него
их гајише у науци и страву Господњем.“*

Свети Јован Златоусти у једној својој проповеди обраћајући се мајкама вели: „Ви жене, немојте очајавати што је ваш пол виновник прародитељског греха; Бог вам је ипак даровао сретство за спасење, а наиме, васпитање деце, те на тај начин ви можете заслужити спасење не само себе, већ и за друге.“ Даље још вели исти велики учитељ Цркве: „жени је дата сила и дар, да васпита чеда.“

Ја, драги моји дубоко верујем, да ми сви носимо велики грех на души, јер најмање обраћамо пажњу на васпитање дечице наше, као и омладине. У анализама криминалитета у свету налазе се имена преступника, не само зрелих људи, већ има међу њима имена и то врло много, малолетника, да се човеку кожа најези када прочита шта је све у стању да учини једно невино, непунлетно биће.

У наше време када образовање даје човеку изванредан положај у друштву, међу првим и најважнијим питањима јесте оно, како треба васпитати децу. И богаташи и сиромашни не штеде сретства ни труда да својој дечици даду што боље васпитање, па ипак жалосна је појава та, да родитељи полажу највише пажње на то, да им деца напредују у наукама и мудростима земаљским, да би могли с временом да себи зарађују насушни хлеб; обраћају пажњу на нижу страну бића човечскога, заборављајући сасвим на више потребе духа детињег, — да буде частан, моралан, да буде истинито чедо свете Цркве и Оца небескога. Родитељи увек заборављају да, васпитањем на овај начин, у духу овога света, спремајући их за ма какав положај овога света, та њина дечица нису само чланови овога привременог света, већ су чланови и онога вечитог небескога света, нису само деца својих родитеља, већ и Оца небескога, те су зато дужни на првом месту да их васпитавају у духу

хришћанском, да их спреме за вечни живот, за службу Творцу небескоме, трудећи се свим могућим и немогућим силама својим да их приближе Ономе који је казао: „пустите децу нека долазе к мени и не браните им, јер је таковијех царство Божије.“

Са развићем ума у детета родитељи се свим силама старају да у њему развију умне способности, уливајући му разна знања и науке, објављујући му природу и њене законе, а када већ поодрасте и дође у зрелији узраст, обузети су бригом куда ће и у какву школу да га даду, како би се спремило за живот. И нема сумње да је то потребно, али узалудна је сва та брига за познавањем наука разних, које су потребне за срећу његову у овоме привидном и кратковременом животу, пропуштајући сасвим из вида колико је поред развијања умних способности томе детету потребно и познавање вечнога живота и великих тајни овога и будућега живота, живота пунога блаженства и среће и мира духовнога.

Истинито и право хришћанско васпитање деце изискује на првом месту од стране самих родитеља познавање тих великих истина откривених нам самим Творцем небеским од самога створења света, а после и Сином Његовим Исусом Христом лично и кроз уста светитеља и угодника Божијих. То право васпитање деце може и дужна је на првом месту да на себе преузме сама мати, јер она родивши чедо у мукама и запојивши га својим млеком, има моралну обавезу да то чедо своје васпитава у духу хришћанском, како неби на њу пало проклетство како друштва, тако и Творца небескога.

Историја свете Цркве даје нам из времена гоњења на хришћанство доказа колико је много чинило васпитање деце, да су она и малолетна будући, без икаквога страха примала венац мученички.

Родитељи не смеју да пропусте а да чедо њино, почев од самих најранијих година не васпитају да, међу првим речима које ће изговорити, буду речи имена Божијег и светиња хришћанских. Прва варница детињег сазнања треба да буде појам о Богу, нашем Творцу и сведржитељу и нека се дете још из ране своје младости научи да познаје: „која је добра и савршена воља Божија.“

Родитељи бринући се о васпитању и развићу ума деце своје, труде се у исто време да у њих развију и вољу, схватајући потпуно да развијени ум при слабој вољи мало доноси користи човеку. Многи мисле да у развићу воље код деце не треба ићи даље до једино до тога, да би се они у добу своје зрелости и ступања у самостални живот могли борити и противустајати тешким ударцима судбе, те да не падају

духом, како би могли све животне незгоде што лакше да поднесу. Да, циљ је родитеља веома добар али није савршен! Опит пак животни нам даје сасвим друге доказе, а наине, такви и са таквим васпитањем људи, ма колико среће да постигну у своме животу, напретка и положаја, страдају и то очајно тешко страдају због грехова, тог унутрашњег њинога врага у толикој мери, да им сунце среће савим потамни, немогући одолети томе злу, које нагриза сав духовни мир човеков. Узалуд су пробе да се стане на пут томе злу, узалуд су сва знања и мудрости овога земаљског живота, јер оно из раног детињства васпитање, васпитање у мудростима и наукама овоземаљским, а лишено хришћанскога васпитања воље која се треба и мора да потчини вољи Божјој, потсећајући нас вазда на оне спасоносне речи из молитве Господње: „да буде воља Твоја као на небу, тако и на земљи,“ те би у тако тешким моментима нашега живота увек са храброшћу правога и доброга хришћанина могли да поднесемо све, чувајући мир душевни, као и савести наше. Људи из детињства свога васпитани у таквоме духу, имајући пред својим очима вазда оне спасоносне речи и обећања Христа Спаситеља: „ходите к мени сви који сте уморни натоварени и ја ћу вас одморити. Јер је јарам мој благ и бреме Моје је лако,“ немају се чега бојати.

Стога родитељи који желе својој дечици срећу, приликом васпитања које им дају од раног детињства, треба да имају у виду на првом месту срећу небеску, вечну. Када код деце своје развијају силу воље, нека развијају у њима силу моралну, силу која ће им дати моћи да противустану свакоме злу и искушењу, силу која ће их и поред великих незгода овога света чинити срећнима, тврдим и необоривим од свих могућих валова овоземаљскога живота. На првом пак месту нека их припремају познавању хришћанскога морала и науке о вери, кроз које се једино и може добити вечно спасење.

Но, и поред свега овога потребно је код детета у првome добу његовога познавања развити срце хришћанско, да из самога детињства свога зна да поштује и љуби своје ближње, па и непријатеље, праштајући им, благосиљајући оне који их куну, чинећи добро онима који их мрзе и молећи се Богу за све њих. Родитељи су дужни да дечицу своју уче да се по речима Псалмопевца Давида моле: „срце чисто усади у мени и дух прави понови у мени,“ те да се у животу своме не моле само за ближње своје и непријатеље, већ да и на делу покажу готовост своју за испуњење свих добрих обећа, који једино и најлепше красе срце свакога хришћанина.

Што је пак тесно везано са овим васпитањем и обавезом родитеља према дечици својој, то је лични пример.

Деци је својствено да подражавају старијима због неспособности самосталног расуђивања о свакоме делу, а родитељима они на првом месту подражавају, јер су им они најближи и од њих прво виде дела и чују речи, које се светскује дубоко у ум и душу њину, те су готови и то несвесно да све оно понове што виде и чују, пошто у њих имају највише поверења; и што дела њина рачунају да су за њих пример. Није довољно само говорити и саветовати дете, упућујући га добрим поступцима, већ је потребно и лично, примером и на делу показати му исто. Зар је на пример довољно саветовати дете своје да иде у цркву, а сам остати код куће? Или, говорити детету да се клони свакога зла, а најглавније избегавање псовки, док међутим да дете стално слуша у кући псовке и све оно што се коси како са законима религиозним, тако и грађанским?

Но ипак погрешно би било и помислити да васпитање у духу хришћанском има да се заврши са детињством или младићским узрастом. Духовни живот човека подлежи закону сталнога и непрекиднога развитка, закону сталнога усавршавања. Ма какав степен умнога или моралнога развитка да је достигао човек, не треба да се на томе заустави, нити се треба задовољити оним што смо стекли, јер свако задржавање у развијању умном или моралном може бити опасно и убиствено за нас, пошто у таком случају може се све стечено дугим низом година упропастити и уништити. Зато, драги моји, сваки од нас ма у ком узрасту био, или ма какав степен хришћанског развитка имао, не треба на томе да се задржи, већ треба да иде напред, сећајући се речи св. апостола Павла, који је на много вишем ступњу хришћанскога и моралнога развитка од нас био, рекао: „браћо, ја још не мислим да сам достигао; једно пак велим: што је иза мене заборављам, а за оним што је напред стремим се, и трчим к биљези, к дару горњег звања Божијега у Христу Исусу.“ Христос Спаситељ нам вели: Будите савршени као што је и Отац ваш на небесима савршен, чиме показује на недостижив и бесконачан циљ нашега духовнога развитка, као и на дужност нашу да се стално уз помоћ Божију усавршавамо.

Стога и ми сви на данашњи дан, налазећи се пред јаслима Младенца Христа, потрудимо се, да се душом нашом узвинемо висинама, мислећи само и једино на наше духовно васпитање и усавршавање, надајући се вазда на милост Божанскога Младенца Христа. — Амин.

Дано у Пожаревцу
на Божић 1938 године.

Ваш молитвеник
Епископ Браничевски
† **ВЕНИЈАМИН.**

Пастирска и вероучитељска дужност свештеника

(Свршетак)

II део

У првом делу изнели смо историјат и суштину, услове и сретства пастирске службе, и то све строго држећи се учења Св. Писма, Св. отаца и разних православних пасторолога.

Но по нашем мишљењу постоје и други услови, општији закони (под претпоставком да је све испуњено што предвиђа први део) ипак одлучују, да ли ће бити успеха или не. Да би дошли до тих закона, неопходно је да ма и у најкраћем времену обновимо извесне моменте из историје Срп. православне Цркве; затим поменемо садашњицу, и на крају повучемо паралелу, између ова два историјска раздобља.

* * *

Од времена Св. Саве, православље има посебну улогу и посебни значај за нашу државу, — но и посебну садржину. Својим далековидним радом Св. Сава приближава цркву држави, и државу цркви. Жиле њиховог корења преплићу се, зарастају једне у друге, и постају нераздвојне. — Све једно: Србин или православац. Јер је први друго — а друго је обавезан атрибут првог. Тако све манифестације народног живота: сликарство, архитектура, дуборез, лирика и проза, — носе печат православља. Православље има изразит тон националне религије. — Отуда је било национално ићи у цркву. Не само да Србин који није православац, у ствари и није Србин, но чак и онај који званично припада Срп. прав. цркви, а није добар син православлa, — не признаје се за правог Србина. Код наших предака било је на идеалан начин спојено херојство са побожношћу. Највећи хероји Српског народа, у исто време су и велики синови Срп. прав. цркве, гвоздени карактери и непоколебљиве мо-

---

Не владајте се према овоме вијаку, него се промените обновљењем ума свога, да бисте могли кушати која је добра и угодна и савршена воља Божја (Рим. 12, 2).

ралне снаге. — Са своје стране пак црква, рад на националном пољу, огласи за богоугодно дело. Сваку жртву поднету за народ и нацију благосиљаше и глорификоваше. И тако, јунаштву даде ореол светитељства и мучеништва. Јунаштво и мучеништво прогласи за идеал и симбол Српства. — Зато је највећи син Срп. прав. цркве — Св. Сава, у исто време и највећи син српског народа. Отуда је национални јунак и мученик — кнез Лазар, у исто време и светитељ Срп. пр. цркве. У таквој је атмосфери и могло да постане гесло: „За крст часни и слободу златну.“ Крст — православије, слобода — нација, јесу две највеће светиње. То су идеали коме стреме поколења, зарад којих се рађа, живи и умире.

Овакав узајамни однос између државе и цркве, јесте идеалан однос између душе и тела. За такво стање велика заслуга припада, и пред Богом, и пред историјом многим свештеничким генерацијама. Оне су играле огромну улогу у стварању, одржавању и изграђивању ове државе. Ту улогу држе у својим рукама, од времена Св. Саве, кроз петвековну борбу за ослобођење, — до коначног ослобођења.

Који су то услови који су омогућили да свештенство неразднојно веже народ уза се, и овако сјајно одигра своју улогу?

Да ли успех лежи у чињеници: да је свештенство било у то време најписменији и најученији елемент у народу? — Не! — Јер и ако данас свештенство не претставља једино писмене а најученије људе, — ипак у редовима вишег свештенства има личности које својим знањем чине част не само своме реду, него читавој нацији. Има велики број факултетски образованих свештеника, а и без факултетске спреме (изузетак чини можда мали број) свештенство поседује солидно знање и образовање.

Да ли је посредни родољубље? Ни то! И данас је српско православно свештенство родољубиво. И данас би оно својим животом бранило ову земљу.

Шта иште Господ од тебе осим да чиниш што је право, и да љубиш милост, и да ходиш смерно с Богом својим (Михај 6, 8).

Ни лични квалитети тадањег свештенства нису бољи од данашњег, — па ипак утицај ондашњег свештенства на народ био је силан и пресудан, — а данас минималан, и сваког дана све мањи.

По нашем мишљењу узрок треба тражити у сасвим другој чињеници. Св. Сави, — ако апстрахирамо његов рад на независности цркве и државе — главна је брига била рад на подизању писмености и просвећености у срп. народу. Неписменост и непросвећеност, — била је тешка болест за организам младе Српске државе. Требало је што хитније лечење. Зато Св. Сава окупља око себе свештенство, даје им упутства и импулс, те сви једнодушно раде на просвети. Тај рад приближио је цркву народу — учинио је народном и народ је заволео, и цркву, и свештенство.

Дакле: народ је заволео свештенство зато, што је то свештенство саосетило са народом. Осетило је народну болест и почело је да је лечи од ње. — Успех пак постигнут је колективним напором. — Једнодушним радом целокупног свештенства. — Тако задовољена су два битна услова за успех. — Постојала је веза између самог свештенства, — оно је једнодушно. То је први услов. — Други услов: свештенство је саосетило са народом и прегнуло да му помогне, и тако успостављена је веза између свештенства као целине, с' једне стране и народа с' друге.

У времену пред Косовску битку, морал опада у народу, а са њим и утицај свештенства. Ми немамо писаних докумената о том мутном времену, но за илустрацију може нам послужити нар. песма: „Урош и Мрњавчевићи.“ — Да неузмемо буквално да су „чауши“ нагонили коње у цркви и тукли „протопоп“ Недељка, ипак то је докуменат о ниском нивоу морала тог времена и минималном утицају свештенства. — Но касније — за време петвековног ропства свештенство повраћа свој углед и свој утицај у народу. Васпоставља га оним истим путем, на онај исти начин, на који га је стекло у времену Св. Саве.

Наша цивилизација не може материјално преживети садашњу кризу, ако се не препороди духовно. Њој има спаса једино, ако се запоји духом Христовим (Прет. Видсон).

У времену ропства главна брига народна била је, ослободити се испод ропског јарма. Свештенство, разумело је и саосетило тај бол народни. Разумело је дух и потребу свог времена, — разумело улогу коју му је наменила тадашњица. Разумело је да та улога није више она иста, што је била у времену Св. Саве, или још боље речено, да се данашња њихова улога поред оне из доба Св. Саве верско-просветитељске, — састоји још из рада на националном ослобођењу. Разумело је и верно до краја одиграло. Тако се у једној њиховој руди обрео крст, а у другој мач. А то је и била права њена интерпретација. То је и било њено право решење. Свако друго било би погрешно.

Мисао: ослободити народ и ујединити га, толико је силно прожимала тадање свештеничке редове, да је од безброј свештеника начинила једну целину, која је у народ једнодушно иступала. — Саосетивши народни бол, — свештенство почиње исте муке да мучи и исте потребе да прижељкује. Шта више: ставља се на чело ослободилачке борбе.

Народ са своје стране, када је већ једном осетио да су њихове душе блиске, — судбине повезане, са пуно поверења предаје се у руке своје свештенству и дозвољава да буде од њега вођено. — Тако је и тадање свештенство постало народни вођ и вршило потребни утицај на друштво.

Тако, и овде су испуњена два битна услова: успостављена је веза између свештеника, — и свештенства и народа. — А без ова два — успех је немогућ. Без организованог и планског рада свештенства, рад је без замаха, незбиљан и осуђен на пропаст. — Без учествовања у народној муци и преданом раду на олакшању исте, — свештенство ће бити народу туђе и непознато. Народ ће према њему остати хладан и неповерљив, — и тако неће постојати веза са народом. А ако она не постоји, ма да је остварен први услов, ипак успех је немогућ.

* * *

Са извојевањем ослобођења, наш свештенички кадар застао је. Као да му није било јасно, да је борба за осло-

---

У Европи ври таква унутарња пометеност да никоје човечанско средство неће моћи помоћи. Једно је спасење од тога — Христос (Гогољ).

бођење — национална борба, била у исто време и борба за једну вишу социалну правду. Да се та национална борба продужава у ослобођеној земљи у виду социалне борбе, и да је та социална борба исто толико национална, колико је прва била социална, — те је њихова дужност да се заложу и за ову другу, као што су се некада залагали за ону прву. — То социално питање, — та нова — социална борба, била је изванредно сјајна идеја чије је остваривање требало исто онако јако да прожима свештеничке редове, као што их је национална прожимала раније и спајала их. — Међутим свештенички кадар тог времена као да се замолио или се збунио па није мого да схвати дух времена, — заспао је и није ова нова тегоба народна прихваћена онако својски истрајно и са планом, као она прва. Или се можда заборавило на речи великог апостола, који причајући о себи саветује: „Свима себе учиних робом, да их више придобијем. Јеврејима био сам Јеврејин, да Јевреје придобијем; онима који су под законом, био сам као под законом, да придобијем оне који су под законом; онима који су без закона, био сам као без закона (премда нисам Богу без закона, него сам у закону Христову) да придобијем оне који су без закона; слабима био сам слаб, да слабе придобијем; свима сам био све, да спасем бар кога.“ (I Кор. 9. 19- 23). — У националној борби свештенство је било национално и имало је народ уза се. У социалној борби требало је бити социално да се народ задржи. Но није тако поступљено и дошла је катастрофа. Некадањи идеал је остварен; старе генерације изумирале су, а нове генерације више нису имале заједничке мисли, која би их држава у целини и водила једнодушном раду. — Речи Сина Божјег о љубави и једнодушности заборављене су и некадањи капитал потпуно се докусурао. — Својим ситним интересима и стварчицама, свештенство је не подељено, него раздробљено, — готово аполитизовано. На постоји ни једна заједничка мисао која би их спајала — чинила органском целином и као целину водила. Не постоји веза између њих; не постоји заједничка акција

За правог хришћанина је главно питање не да ли се он слаже са Христом, него да ли он слуша Христа.

у народу. Ради се „од прилике“, без плана: сваки на своју руку. У будућност се иде пипајући, као човек завезаних очију на непознатом путу. Зато се у народу не осећа утицај свештенства, него у најбољем случају појединаца. У народу има поштовање не свештенство, него овај или онај лично свештеник који је успео својим личним радом и способностима да се пласира у народу.

Не постоји ни други услов за успех у народу. Нема везе између свештенства с једне и народа с друге стране. — Казали смо да је старо свештенство стекло поверење народа на тај начин, што је осетило пулс народног живота и ставили се на чело ослободилачке борбе. Казали смо и то: да се та борба продужава данас у виду борбе за социалну правду. — Данас се осећају две грубе крајности. На једној страни изобиље, лак и угодан живот праћен звуцима веселе музике, — на другој глад, тмина и болест, проткани очајем и јауцима. Данас је више него икада потребно да црква учини одлучан корак за ублажавање социалне беде. Истина је да се са црквених амвона и олтарских двери грми против немилосрђа и тражи љубав према ближњему, али то је све остало глас вапијућег у пустињи. И зато: доста је било речи — треба прећи с њих на дела. док не буде касно. Јер: није ли тачно да је на социалном питању одвојено радништво од цркве? Одвојио га је комунизам, који је вешто искористио индолентност или немоћ свештенства у социјалној борби, и убадио крилатицу: „Црква је стуб буржоазије. Стуб диктатуре капитализма, који бездушно експлоатише нижу класу.“ — И ма да је хришћанство увек било на страни малих и бедних, због нетактичног држања свештенства, изгледа ова комунистичка парола као тачна. — Берђајев на једном месту врло лепо каже: „Што европско човечанство није остварило хришћанство, него га је нагрдило и издало, не може се узети као оправдани приговор против његове истине и правде.“ (Савремена криза културе стр. 67.) Паралела: што ми нисмо успели да решимо социално пи-

---

О безумни, покушати носити себе самог на својим раменима! О просјаче, дођи просити пред својим вратима (Р. Тагора).

тање, — за то није крива, ни Црква, ни Христос. То није Њихов неуспех него наш. А што смо их ми нагрдили, и у очима других учинили неспособним и недораслим за решавање таквих проблема, — то прети опасност да се од нас одузме она улога која нам је намењена у овом народу, и уступи се другима, као способнијим од нас. — Господар враћајући се с пута и видевши да један од слугу није искористио и није умножио дани му талант, — расрди се и назва га злим и лењивим, па онда нареди: „Узмите од њега талант и подајте оном што има десет!“ (Мт. 25. 26—28.) Ми не само да га нисмо умножили, већ разменили смо га и велики део потрошили. — Дакле изгубили смо поверење народно. Веза ако није сасвим прекинута — у велико је попуцала.

Учињена је и трећа капитална погрешка од стране цркве. — Казали смо да је некад било национално ићи у цркву — да се Православље индетификовало са Српством, а да је црква са своје стране благосиљала рад на националном пољу. Данас? — Данас, нити је национално ићи у цркву, нити црква благосиља рад на добру нације. — Знамо да ћу све запрепастити и скандализовати овим тврђењем, — али тако је. — Наша констатација да није национално ићи у цркву, свакако да неће изазвати коментаре, јер је то већ јавна тајна. Треба дакле образложити своје друго и смело тврђење: да наша црква не ради на добру нације. — Да буде јасније! Не мислимо да Црква директно проклиње оне који раде на националном пољу и да свесно и активно ровари против егзистенције ове државе. Не! То не мислимо. Али да Црква скрштених руку посматра како људи, који не претстављају никакве, ни моралне, ни интелектуалне вредности; који нити имају заслуга за цркву, нити за државу; нити су одани Српској православној цркви, нити су икада служили националним идеалима, — како ти људи узимају најистакнутија места у држави, и одакле врше судбоносан утицај на цео животни ток ове земље, — е, на то

Узрок свему злу је што уживамо оно што би требало да употребљавамо (богатство и све материјалне угодности), а употребљавамо оно у чему би требало да уживамо (ум, љубав, лепота, религија) (Филозоф. Босанке).

већ мислимо. — Колика је равнодушност цркве у том погледу, ево вам само једног карактеристичног примера. Пре кратког времена требало је да се попуни један висок положај у државној управи. Два су кандидата. Први — човек са доста поменутих негативних особина. Други — човек из наше једнеисторијске и јуначке породице; више него национални радник. Човек који је у скорој борби за право цркве био јунак дана. — Српску православну цркву не само што није вређала чињеница, да за такав положај може макар само и да дође у обзир човек са квалитетима прве личности, — него се наша добродушна црква не побуни ни онда, када за ту личност поче да ради, новац, закон и власт. — Бар да беше један протест — знак захвалности оном човеку — знак живота Срп. Православне цркве и знак да је она и данас уз ваљане синове. Него ништа: хладноћа и мртвило, као да се ради о Абисинији, а не о рођеној груди.

Посматрати како зло овлађује добрим и непомоћи добро, — значи бити савезник зла. Равнодушно посматрати како у овој држави добија водећу улогу анационални и нерелигиозни елемент, — нити је национално, нити је религиозно, нити је на крају крајева поштено. Ако се узме у обзир некомпактност свештенства; недовољно учешће цркве у социјалном животу; за тим чињеницама да се она места са којих црква може и треба да врши благотворни утицај у народу, налазе у рукама оних који без мало немају никакве везе, ни са православљем, ни са Богом; да се та места налазе у рукама људи који немају, ни воље, ни способности да се ставе у службу светосавских идеала, — ако се то све узме у обзир, да ли је у том случају садашњица (за коју писац системс моралне филозофије: Венац живота, рече „да се приближава степену аморалности и анималности“) да ли је та садашњица чудо?

Да ли је чудо што у дневној штампи (која је једина лектира најширих народних слојева) дебитују разни Глигорићи и Балугџићи, који сањају о бољшевичком рају?

У бесмртност душе не верује онај који је се плаши услед свог неморалног живота на земљи (Платон).

Дали је чудо што су књижевну пијацу преплавиле књи-
журине, чији аутори немају ничег заједничког, ни са исто-
ријом, ни са задацима ове земље, а чија садржина нема
ничег позитивног у изграђивању подмладка овог народа?

Да ли је чудо што комунизам цвета међу средње-школ-
ском омладином, и што она готово јавно третира питање
слободне љубави?

Да ли је чудо што ту „напредну омладину“ негде по-
мажу и сами наставници?

Да ли је чудо што из тих школа, уместо да изађе
омладина васпитана у духу народне традиције — национал-
них светосавских идеала, излазе бића, или смушена и без
оријентације, или рушилачки, левичарски настројена?

Да ли је чудо што је комунизам продро не само у
школу и заразио школску омладину, — него је покушао да
се увуче и у најнационалнију организацију као што је „Соко“,
и да би је као црв нагризао.

И ко зна колико би се могло још да постави таквих
питања! Но ниједно од њих, ни сва скупа не претстављају
чудо. То је само неминовна последица несавесности оних на
највишим местима, и планског, организованог и ни од кога
неометаног рада рушилачких сила. — Кажемо да тај рад није
ни од кога ометан и тиме обухватамо и цркву. Дакле, ни
црква се није супроставила том сатанском раду. Или није
бар онако систематски и смишљено као што то раде де-
структивни елементи. А што је најгоре, та се злокобна игра
и данас наставља, и то у темпу убрзаног марша. Тако, да
ако се човек унесе у психу садашњице, добија интезиван
утисак да се вртоглавом брзином јури нечем страшном и
непознатом.

Шта је излаз и где је излаз из овако тмурне са-
дашњице?

Г. Владан Максимовић, познати писац моралне фило-
зофије: „Венац живота“ у свом чланку: „Социјална савест
нашег народа“, као излаз из овакве садашњице предлаже

Атеизам је први, најнижи ступањ философије (Др. Лоренц).

да се створи једна Крмчија за културно просветни рад у народу, која би била израђена у духу светосавске идеологије. То би било како он каже и руководство за све јавне раднике. Сви наставни планови и уџбеници свих школа имају се ревидирати у духу тих правила. Ништа што се пише и штампа у овој земљи, несме повредити та начела.“ — Сваки би наставник, под претњом најдрастичнијих казни био обавезан да се клони „бунтовних и безбожних идеја“ а то има да важи „и за наставнике наших највиших школа — универзитета.“ Затим, да се уведе „обавезна за све факултете дисциплина практично-филозофског карактера, у којој би се свим научним методама... утврдио, разјаснио и образложио овакав став према свету и животу, са кога треба да се развија наша народна мудрост, укус, савест и вера наша, култура наша.“ — За стварање те „Крмчије“, Г. Максимовић предвиђа једно шире тело, састављено од Св. арх. сабора, на челу са Њ. Св. патријархом српским; свештеничког и монашког реда; потпомогнуто са професорима богословског факултета и богословија; вероучитељима, средњих, стручних и основних школа; затим ту би дошао Сенат, Народна Скупштина, Краљевска Влада, Министарство социјалне политике и Министарство просвете, Удружења свештеника, учитеља и професора; професорски збор више педаг. школе и Војне Академије; сви универзитетски савети, Академија наука, Матица Српска, Соколски савез, Удружење новинара, књижевника и уметника; Удружење директора и главних уредника свих часописа и дневних листова; културна и хумана друштва.

Овај предлог Г. Максимовића и ми у потпуности усвајамо, како у погледу „Крмчије“, тако исто и у погледу тела које треба да је створи. — Јер сваком мора бити јасно да без утврђених правила и програма, не може се ни много мања ствар постићи, а камо ли овако једно грандиозно дело, — дело од историјског значаја. А по готову ако на том пољу нису усредсређене и ангажоване једнодушно

Зле помисли су црви што отварају ране на души нашој. Из тих рана тече гној у виду злих речи и злих дела (Еп. Николај).

све црквене и државне силе; националне и просветне организације. Ако том послу не служе најбоље наше снаге свих врста уметности.

Како се за поменута правила предвиђа и ауторитет обавезног закона за све, чије би нарушавање донело драстичну казну нарушиоцу, па ма ко он био (а без те законске силе немогуће је ни очекивати његову успешну реализацију у животу) *ш*о самим *ш*им намеће се потреба, да на моћним државним *п*оложајима, буду и људи одани Срп. *п*рав. Цркви, ако су њени припадници, а ако нису онда људи апсутно национално оријентисани, па ће они тада и само тада моћи извршити постављени задатак. Ово зато, јер Срп. *п*рав. црква у погледу народне државе, и васпитању својих верника у љубави и оданости држави, показала јасно своју конструктивност. Ови људи који би имали, и воље, и способности да реше социјално питање и у његовом решавању имају да *д*оделе и *и*сшакну видну улогу Срп. *п*рав. Цркви, *ш*ако да Она и у *ш*ом *п*ишању оправда свој *р*езон д *е*тр. — Таквом једном национално религиозном владом, било би решено и питање комунизма по гимназијама.

Иницијатива се оставља Срп. *п*рав. Цркви, на Њу се упиру очи, — а она ако жели да оправда свој *р*езон д *е*тр. ни часа нека не часи, већ оберучке нека прихвати водећу улогу која јој се нуди. Ни један тренутак не сме да се изгуби. Још одмах мора се почети са фаворизирањем, и настојањем свим силама, да потребна места у држави заузму њени најбољи и најоданији синови. Треба журити, јер можда је ово последња прилика која омогућава Срп. *п*рав. Цркви да се рехабилитује за много што-шта и последња прилика да поврати свој ако не изгубљени, а оно у велико пољуљани ауторитет.

Вит. Марковић,
свештеник.

Усне свештеникове треба да чувају знање, и закон да се тражи из његових уста; јер је свештеник анђео Господа Саваота (Мал ах. 2, 7).

Витлејем — место рођења Господа нашег Исуса Христа

Из њуџојиса у XII в.

Витлејем, свети град у коме се родио Господ наш Исус Христос, лежи јужно од Јерусалима удаљен 6 километара и 402 метра, а преко поља 2 километра и 134 метра до онога места где је Аврам оставио свога слугу са магаретом, и повео са собом свога сина Исака да га принесе на жртву, заповедивши му да понесе дрва и ватру; и рече му Исак: оче, ево дрва и ватра, а где је јагње? А Аврам рече: Бог, ће дете, показати нам јагње. И пођоше обоје путем ка Јерусалиму; и доведе га на оно место где ће Христос бити распет. А одатле има 2 километра и 134 метра до онога места, где је Света Богородица видела два човека, од којих се један смејао, а други плакао; и ту је била подигнута црква у име Свете Богородице; а данас је то место разорено од паганаца. А одатле до Рахилиног гроба, мајке Јосифове, има 2 километра и 134 метра; а од тога места до места где је св. Дева Марија села да се одмори, кад је пошла за Витлејем, има 1 километар и 67 метара. И ту има велики камен; на томе камену преноћила је Света Богородица; и уставши са тога камена ишла је пешке до вертепа (пећине) и ту роди Исуса Христа Сина Божијег. Над овим вертепом где се родио Христос, подигнута је велика црква, покривена оловом, чија је унутрашњост сва украшена живописом; стубова има 8 округлих мермерних, патосана је мермером; има троје двери; дугачка је 8 хвати до великог олтара, а широка 20 хвати. Вертеп (пећина), где се родио Христос, налази се испод великог олтара у облику пећине, лепо украшена, у коју се силази степеницама којих има 7 на броју. У вертеп (пећину) улази се кроз двоја врата, од

Хришћанска је религија по себи једна велика сила, помоћу које се је малаксало и страдајуће човечанство увек опет подизало (Гете).

којих се на друга улази помоћу 7 степеница. Улазећи у вертеп (пећину) кроз источна врата, на левој страни доле је место где се родио Господ наш Исус Христос. На томе месту подигнута је трпеза, и на њој се свршава св. литургија; то је место окренуто на исток. Према том месту, а с десне стране налазе се јасле Христове окренуте на запад: — у те јасле повијен у пелене положен је био Христос Бог наш, који се родио ради нашег спасења; и јасле и то место налазе се близу једно до другог, на раздаљини од 3 хвата. Сва пећина лепо је украшена; црква је сва издубљена. У пећини има и много светих моштију. А кад се из цркве пође, с десне стране пећине (вертепа), налази се веома дубока пећина испод цркве са моштима светих младенаца; одатле је узето пола моштију и однешено у Цариград. Око те цркве подигнута је велика и висока тврђава. Место рођења Христова налази се на једном голом усамљеном брду, а то се место данас зове Витлејем, где се родио Христос. А стари Витлејем, био је на оном месту где је данас камен Свете Богородице. И земља око Витлејема зове се Ефрант, земља Јудина; о томе је прорекао пророк Михеј: „и ти Витлејеме земљо Јудина, ништа ниси мањи од хиљаде Јудиних: из тебе ће изаћи вођа који ће спасти Израиљце.“ И та земља око Витлејема врло је плодна; по брдима има много родних воћака: маслина, смокава и винограда. Ту близу пећине где се родио Христос, пола километра далеко, налази се и пећина, где је после рођења две године са Христом и Јосифом живела Света Богородица. У ту су пећину дошли мудраци са даровима, и поклонили се Христу. Из те пећине побегао је Христос у Египат са мајком својом и са Јосифом.

О дому Јесеовом, оцу Давидовом

Са источне стране од града Витлејема, а испод брда где је пећина (вертеп), а на даљини колико може да се бацн један снажан човек, налази се место Витир: ту је био

Иако видимо све невоље које нас окружују и које нас даве, у нама живи нагон који не можемо да угушимо и који нас уздиже (Блез Паскал).

дом оца Давидовог; у томе дому био је пророк Самуило, и помазао Давида за цара Израиљског, на место цара Саула. Ту је био и кладенац са кога је Давид пио воду кад је био жедан. А одатле испод истог брда један километар од пећине (вертепа) на исток, налази се место са кога су анђели јавили пастирима радосну вест о Рођењу Сина Божијег; и ту има пећина, и над том пећином подигнута је црква у част св. Јосифа обручника Маријиног. Ту је био велелепан манастир, а данас разорен паганцима. А око тога места простиру се плодна поља засађена маслинама и другим плодним воћем. То се место зове *Агиаџимена*, што значи света паства. И ту близу испод брда, налази се село светога Саве.

Превео с руског
ДАНИЛО Л. ПОПОВИЋ
свештеник из Батуше

Веронаука у основној школи

Важност религијске наставе за васпитање омладине огромна је. Тим питањем баве се како одговорни цркв. фактори тако и сви педагози. Но како је нови наставни план за основне школе предвидео и т. зв. школу рада, то се је код појединаца појавило и питање какво место заузима религ. настава у овој школи.

Да би читаоце упознали са мишљењем педагога у овом питању доносимо одељак из књиге „Школа рада по најновијем наставном програму за основне школе Краљ. Југославије“ од г. Симе М. Јеврићи професора учит. школе, издање 1936 г., који говори о религиј. настави. Тај одељак гласи:

Ко укорава човека наћи ће последице већу милост него који ласка језиком (Приче Сол. 28, 23).

НАЗИВ ПРЕДМЕТА. У најновијем наставном плану од 15-VII-1933 год. О.н. бр. 48491, овај је предмет предвиђен као *Наука о вери с моралним поукама*. У ранијем наставном плану од 9-VIII-1926 год., О.н. бр. 8120, назначен је као *Наука о вери и моралу*, а у привременој наставном програму од 6-X-1927 год., О.н. бр. 45131, као *Насијава о вери*. Према пропису § 5. Закона о верској настави наставни план и програм из веронауке прописује Министар просвете у споразуму са врховним претставништвом појединих вероисповести, а по саслушању Главног просветног савета.

ТЕКСТ ПРОГРАМА. У најновијем наставном програму није донет програм из науке о вери с моралним поукама. Досадашњи програм овога предмета за ученике основних школа источно-православне вероисповести гласи:

Циљ: Развијање религијских осећања и правилног религијског увиђања. Упознавање са својом вером.

I РАЗРЕД

Крсни знак. „Во имја Оца“ и Оче наш на словенском, с кратким тумачењем.

Божих. Свети Сава. Врбица. Цвети. Ускрс. Свети Ђурђе

II РАЗРЕД

„Богородице дјево“ на словенском с кратким тумачењем.

Мала Госпођа. Ваведење. Св. Никола. Св. Јован. Крштење Христово. Богојављење. Благовести. Спасов-дан. Велика Госпођа.

III РАЗРЕД

Молитва пре и после учења на словенском, с кратким тумачењем.

Створење света. Потоп и Ноје. Прича о Јосифу. Мојсије и пророци. Рођење Христово, његово детињство, живот и наука укратко. Долазак Христов у Јерусалим. Тајна вечера и причешће. Страдање и смрт Христова. (Велики Четвртак, Велики Петак и Велика Субота). Ускрс. Духови.

Вера је пак тврдо чекање онога чему се надамо, и доказивање онога што не видимо. (Јевр. 11, 1).

IV РАЗРЕД

„Вјерују“ на словенском с кратким тумачењем.

Радња ајосџолска: Апостол Петар и Павле. Гоњење хришћана. Константин и Јелена. Крштење Југословена. Ђирило и Методије. Крсно име. Црквена слава и заветина.

Христова наука: Две најглавније заповести: љубав према Богу и ближњима. О милостивом Самарјанину. О немилостивом слуги. О богаташу и Лазару. О пшеници и кукољу. О даровима. О сејачу и семену. О неваљалом сину.

НАПОМЕНА: У свима старијим разредима ваља укратко понављати и оно што се прешло у нижим разредима. Уз вођење пак ученика у цркву ваља посматрати црквене утвари и потом водити разговор о њима.

МЕТОДСКО УПУТСТВО. 1. Задатак. Обележје је верске наставе у час у васпитном и националном утицају на омладину. „Брат је мио које вере био.“ Са овог становишта и легислативних прописа сврха је верске наставе, да развијањем морално-религијских осећања и правилног религијског увиђања уведе ученике у верску и националну заједницу. То ће се постћи на два начина: непосредно религијским животом и посредно путем наставе. Живу религијске свести чини побожност, чије су компоненте у осећањима братске љубави, захвалности и пијетета према једноме Богу и националним и државним светињама. Слив осећања побожности посредно произлази из претстава о Богу, односу Бога према људима и људи према Богу, међусобном односу људи под окриљем највишег божанског блга. Резултат овога сазнања су етички и догматички појмови. Учесће у верској заједници бива облицима религијске воље: а) култом, б) моралним радом и в) мисионарским пожртвовањем. Овако схваћена религијска воља унире у југословенску националну заједницу, у којој сви њени верни припадници теже да остваре небесну срећу...

2. Реформа. Културна криза у садашњости истиче потребу, да се промотри васпитна вредност верске наставе. Из напред постављеног задатка јасно се види, да њено тежиште у основној школи није у механичком усвајању знања, већ у религијском осећању и моралној вољи. Најтежа је погрешка досадашње религијске наставе, што се катихетичком методом она „предавала“ деци у облику догми без обзира на њену садржину, што је и изазвало приговоре. Катихизис се често саопштавао речима без емпијске подлоге. У ученика није било довољно разумевања ни топлине срца. Наставничка се психолошка стручност и дидактичка умешност ло-

---

Ако свијет на вас узмрзи, знајте да мене омрзну прије вас (Јов. 15, 18).

мила о изобиљу градива и неправилни распоред у наставном програму, по коме се молитве уче у почетку школско године на „словенском с кратким тумачењем.“

а) Поводом овога могу се, у духу нове дидактике, поставити ова питања: Шта је суштина религије? Да ли је могућна и оправдана религијска настава у основној школи? У каквом положају она стоји према науци о моралу? Којих се принципа треба држати при избору и распореду њеног градива? Може ли се и на који начин верска настава обрадити у духу радне мисли?

б) Суштину религије проучавали су највећи филозофи и педагози. Кант сматра да је извор религије у вољи, Хегел у претстави, а Шлајермахер у осећању. По Шислеру је религија више живот него знање. Религијско васпитање је више владање но поука. Религија је формирање личности и живота религијским светом моралних вредности. Њена је битност у усавршавању према узору највишег божанског бића. Она је потчињавање вишем моралном поретку натчулног света, у коме људи замишљају да ће остварити своје највише циљеве и идеале. Према овоме се уједињују религија и наука о моралу, те је стога њена настава саввим оправдава и потребна.

в) Сем тога религијска настава је могућна у основној школи. Она се даде извести у смислу школе рада. У детињској души је урођена религиозност у облику осећања пијетета и захвалности најпре према родитељима, а потом према Богу. Васпитачка је дужност, да покреће те религиозне диспозиције детиње душе и у вези с осталим наставним предметима у њега развије морални поглед на свет.

г) Реформатори радне школе формулишу ове предлоге:

1°. **Ограничење градива** претежно на религијски еписки елемент. Мноштво градива доводи диктатичком материјализму и вербализму. „Мало овде значи много“. Преоптерећеност ученика многим знањем је највећа опасност за правилно религијско васпитање. Томе смета извесно прописано градиво, које је у супротности са научним истинама.

2°. **Раднотехнички распоред градива** с погледом на историјско-генетички и органско-генетички развитак дечје душе. Дидактички и лирски елементи треба да ничу из еписких елемената.

3°. **Психологизирање наставног поступка.** Место „каптизирања“ и „ексегезе“ фазе диктатичког радног процеса и радних облика (стр. 53—56), ради развитака морално-религиозне личности. Уаор је психолошке методе дечјег развитака у Христовим проповедима, којима је утицао на народну душу живом очигледношћу и везом са животом.

3. **Обрада.** а) Савремени васпитач омладине мора се чувати механичког понављања и учења „наизуст“ градива религијске настане. Радна

Наша система мисли је често само историја нашег срца, т. ј. из воље наше долазе наше мисли, а не из мисли воља (Фихте).

школа тежи развiтку детињих снага. Ћена су три основна појма: доживљај — разумевање прерадом — изражај. Ни верска настава не чини изузетак од ових фаза дидактичког радног процеса. Ручни рад у ужем смислу има мало примене. Активна школа води религијском поступању. Школа живота заснива се и на религијозно-моралној делатности на области вредносних доживљаја.

б) При обради верске наставе наставник треба да темељно проучи и разуме ученичку душу. Без тога он не може имати успеха у раду. Када седмогодишње дете ступи у четири зида учионице, оно неће бити срећно, ако васпитач не продре у најдубље његово **душевно благо** и не обазре се на дотадашњи **рај** младежи. Потребно је, дакле, претходно испитати детиње религијске претставе и осећања, стечених доживљајима у родитељском дому и **завичају**. Религијски обичаји о слави у породици, црквеној служби, заветници, светковању Божића, Ускрса и других празника — све то и друге верске установе чине ученичку **непосредну очигледност**, на којој се заснива даља обрада ове наставе. Ни за један други предмет породица и завичај не дају толике подршке као за веронауку

в) Радни ток је сличан дидактичком процесу при обради историјске наставе. Пошто се постави главни циљ по могућству од стране ученика, изради се план рада и мобилишу сретства за остварење постављеног задатка. Томе следује извођење са прерадом градива. Завршна је фаза у ученичком морално-религијском изражају. Примена радних облика бива према ступњу дечјег развiтка и природи градива. Не сме се нагубити из вида, да је религијска настава у смислу радне идеје пре свега **песничка** уметност и поезија идеалног живота. Израђене религијске **биографске слике** ваља да су огледало моралног, социјалног и религијског стања доба, у коме је живела и радила узорита личност.

Важност катихетског рада у школи

Свако дете појављује се на свет са извесним урођеним особинама; са особинама, које сачињавају основно стање душевно-телесног организма услед чега се особа-индивидуа самом природом предодређује извесном осећању и душев-

---

Херојства без идеја нема.

ним склоностима, извесном начину да проводи живот, — да га проводи озбиљно или површно, енергично или мирно и пасивно. Али не гледајући на ово природна индивидуалност способна је за даље образовање, способна је за прераду и преображај. Ова првобитна индивидуалност, на коју се доцније називава и образује карактер човека, није ништа више до *скица*, коју треба дотерата и допунити, тако да добије изглед анђеоски.

Од сваког детета се тражи да свој природни карактер усавршава, добре особине развија, а рђаве сузбија и тако од природног карактера створи хришћански морални карактер. Да би се пак од природног карактера детета, створио хришћански морални карактер треба образовати: вољу, ум и срце. Треба оплеменити децу душу, тако да од њега начини дете Божје, да га Богу уподоби, да буде што савршеније.

Сличност детета с Богом је у души његовој, у разуму, слободи, савести и моћи осећаја. Према овоме сврха катихетског рада у школи је, оплеменити, узвишити и усавршити све ове душевне силе. Јер свака ова моћ детета има своју посебну област и посебни свој орган, развијају се у срцу детета и утичу на мисли и ум. Пошто је циљ катихетског рада у школи васпитавање душевне силе детета: вољу, савест и осећаје, које произилазе из срца, то значи, да се васпитавањем мора срце облагородити, јер је срце једино легло вере, наде и љубави. Према овоме главна сврха васпитног рада у школи јесте: оплеменити срце детета тако, да када одрасте и постане човек, у свако време буде спреман на добро, а да осећа одвратност од зла. Његову вољу утврдити тако, да стално бира добро, а да избегава зло; савест му просветити да буде будна, истинита и моћна; осећајну моћ облагородити, да ужива само у ономе што је лепо, племенито и узвишено. Када катихета успе да развије све ове моћи у детету, онда је постигао свој успех и створио је да дете касније буде карактеран човек.

Изгледа, да већина људи има само једну бригу, а та је да проживи живот са што мање мисли (Спенсер).

Важност васпитања деце показују нам многа места Светога Писма. У посланици Ефесцима се каже: „И ви оцеви не раздражујте децу своју, него их гајите у науци и страху Господњему.“ Васпитање деце у добру и побожности је прва и најважнија дужност сваког катихете. Ово је света дужност коју нам налаже како сама природа, тако и вера и друштво. Од правилно основног катихетског васпитања деце зависи њихова моралност или неморалност, правичност или неправичност, доброта или лукавост. Како катихета упути развијање детиње способности, тако ће се и даље развијати и такав ће човек постати

Катихети је дужност да чисто и невино дечје срце запоји чистим мислима о вери и моралу. Сам Бог захтева да катихета добро васпитава школску децу, јер очишћујући га у тајни крштења од првородног греха, предаје га катихети са речима; „Катихете сад се ви старајте да деца буду добро васпитана, ви се брините да децу научите, да љубе мене, свога Творца, Оца и Спаситеља, и да љубе ближње своје и празнују моје празнике; ви га научите да у Цркву долази и побожно стоји, да чува веру, како би користио себи, друштву, отаџбини и целом човечанству.“

Васпитна средства за успешно васпитавање школске деце јесу, прво: редовно и ревносно предавање веронауке у школи. При овоме катихета мора обратити нарочиту пажњу на васпитну и примену страну науке. Он мора директно утицати на срце детета, да би од њега створио правог члана хришћанске Цркве. Да би пак катихета директно утицао на дечје срце, мора обратити пажњу на личност свакога детета, на његов темпераменат. Све његове рђаве особине сузбијати, а добре помоћи да се развију.

Друго васпитно средство је: *обучавање деце црквеном певању*. Песма утиче на срце детета. Она га буди и оно за њом иде н где је чује ту хита. Зато је песма постала као најбоље средство, да деци омили Цркву, јер дете воли да пева, а у исто време да их отргне од улице и уличне песме.

Ко хоће да види сунце, мора подићи поглед к небу, ко хоће да нађе пут живота, мора се окренути Христу.

Поред ових средстава имамо још: богослужење, молитве, учешће деце на богослужењу, помагањем у истом и читањем апостола, присуство деце у разним литијама и другим црквеним приредбама. Сва ова васпитна средства треба да су слободна, драговољна, срдачна и искрена. Због овога катихета не сме присиљавати децу, јер би онда код деце преовладао спољни и формални начин вршења религијских моралних прописа, док би њихов дух остао сасвим стран и неби узимао никаквог учешћа у њиховом раду.

Свако дете кад долази на свет није јединка, већ на њега гледају: прво породица, којој припада; Црква, друштво и небо. Породица од њега очекује славу или понижење, корист или штету и радост или жалост. Цркви да буде побожан и веран син или развратник или отступник. Друштво очекује грађанина паметног и честитог или дух немиран и зао. Небо да буде такав да се радосно дочека међу анђелима. Ко може одговорити на сва ова добра очекивања? Само катихетско васпитање.

Славољуб Н. Бисић
свештеник

Француски социолог Е. Лавеле о значају религије у историји

У наше доба када су свуда загосподариле материјалистичке теорије и погледи и када се материјализам увукао чак и у историју филозофије и када се историјски догађаји разматрају као последице економске кризе, — беспристрасни и духом оживљени научни поглед на догађаје и ствари чини утисак звука звона у свакидашњој таштини. Такав утисак учинила је брошура познатог француског со-

---

Црква није ауторитет, јер је ауторитет нешто спољашње, црква је истина и у исто време живот хришћанина, његов унутрашњи живот (Хамјаков).

циолога Е. Лавелеа „Будућност католичког народа“, која је недавно угледала света. Ова брошура написана је на основу пажљивог изучавања историје, из које ево ја износим нашим читаоцима оне изводе који заслужују пажњу.

Аутор брошуре проводи паралелу између католицизма и претестантизма, у колико су се и један и други испољили са својим учењима код оних народа који их исповедају. Како нам изгледа, њему су познате добро само две форме хришћанства, — о православљу он нема тачног појма; али у толико пре он предвиђа његову велику будућност.

По мишљењу нашег аутора, судбина и моћ народа не зависи од расних и племенских особина, већ од религије коју исповедају. Ова мисао као основица спроведена је кроз целу брошуру. И упоређујући католичке и протестанске народе, оно даје преимућство протестантизму. Не изnoseћи подробно доказе, ми ће да се осврнемо само на њихову заједничку страну, а та њихова заједничка страна састоји се у томе, што протестантизам даје народу слободу, док католицизам угушује сваку слободу и не признаје народност, јер све подчињава Риму, а Рим подчињава својој вољи и државу и друштво. Ревносни католик, па ма ко он био, пре свега је поданик Рима и тек после, ако и у колико то интереси Рима дозволе, поданик — грађанин своје државе. Па да ли је на овакав начин и под оваквим условима могуће правилно развијање нације и државе? „Безбрачност свештенства, које сачињава нарочити ред људи са нарочитим интересима, који се разликују од интереса нације, вели наш аутор, подчињавање целе црквене јерархије једној вољи и стварању монашких ордена, ревносних слугу папе — све то претставља за све католичке крајеве такву опасност, какву незнају и не познају како протестански тако и православни крајеви. . . . Права отаџбина католичка је — Рим; оно само то тврди. Оно жртвује, ако потреба захтева, своју отаџбину ради спасења и ради славе свога шефа — папе, непогрешиве главе њихове религије и претставника Бога на земљи.

Смрт је и живот у власти језику (Приче Сол. 18, 20).

Исто се ово може рећи и за владара. „Ако је он религиозан, њиме управља духовник, који је подчињен папи. На овакав начин врховни управник јесте папа или језуити, који господаре над папом.“ За доказ овога тврђења у историји имамо много примера. „Напредовање католичких крајева наилази на велике тешкоће, јер сви живи чланови нације без изузетка морају да воде борбу са жељама и прохтевима папства, које тежи да све подчини своме господству... Масае, које ступају борбу са клерикалном партијом, јесу масе, изгубљене за државу, јер и кад оно поб. љују, победа њихова своди се на робовање папству. Треба видети рад католицизма, живети под његовим окриљем, и тек онда се уверити у коликој мери он разорава ум и квари морал.“

Противу неиздржљивог деспотизма Рима често су се подизале буне, које су се свршавале жалосно и погибелно: у највећим свађама непријатељи католицизма упоређивали су га са хришћанством и нападали су не на католицизам, већ на хришћанску веру. Ето нам још једног већег греха од стране католицизма. „Браниоци и противници римске цркве, вели наш аутор, и једни и други, мешали су хришћанство са католицизмом. Они, који нападају хришћанство, подмећу му принципе и злоупотребе римске цркве, а браниоци римске цркве, указују на заслуге, врлине и благодати хришћанства. Погрешка је и с једне и с друге стране. Хришћанство је пријатељски расположено према слободи, док је католицизам њен заклето непријатељ... Често пута бивају приморани да се боре са католичком црквом противно своме сопственом убеђењу.“

Због овако измешаних појмова, једни су нападали на католицизам у име вере и Јеванђеља, други у име рационализма. И овде се, као што вели наш аутор, показала истина хришћанства. Они, који су устајали противу католицизма у име Јеванђеља (реформатори и сви верски покрети) имали су успех и победу и данас још живе; а они, који су сумњали у хришћанство и одбацивали га (као напр., фран-

---

Чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном пријеваром, по казивању човечијему, по науци свијета, а не по Христу (Колош. 2, 8).

цуска револуција прошлога стољећа) изгинули су — пропали за навек. На основу сведоцаба историчара који су изучавали историју француске револуције, наш аутор тврди, да је се она завршила безуспешно само зато што није вођена у име вере и Јеванђеља. Јер само, оно што се предузима и ради у име вере, може да се одржи, а оно што се предузима и ради у име атеизма, не може да се одржи и мора да се распадне. „Ни једна земља, да би се ослободила римског господства, није чинила толико напора, као Француска. Она је ради тога употребила сва могућа средства: — и критику филозофије, и сатиру, и комедију, и речитост, и буктиње и пожаре, и секире и гилотину, али ништа није учинила.“

Као што је нераздвојна са религијом права слобода, тако је нераздвојни са њом и морал — други неопходан услов живота, моћи и здравог развитка народа. „Само ослањајући се на Јеванђеље, пише наш аутор, могу се учврстити морална осећања; одричући пак Јеванђеље, можемо их разрушити. . . . Права слобода не да се замислити без морала; само служитељи религије (свештеници) говоре и говориће народу о моралу и о његовој оданости религији. А кад они почну да губе поштовање у народу, ко је и где је тај, ко би их у њиховој служби могао заменити? Па ваљда их не могу заменити слободоумници? Најлепше је о хришћанству рекао Гизо: „Хришћанство је једина велика школа, која нас учи поштовању: и када је либерални волтеријанизам поколебао ауторитет католицизма, са њим је одмах исчезло и поштовање према природном ауторитету, и његово место заузео је дух опозиције, презрења и мржње. . . . Обратите пажњу на резултате. Сравните приватан живот људи, створених религијском револуцијом 1648 године у Енглеској и оних који су основали републику у Америци, са животом грађана француске републике и видећете да се први одликују беспрекорним врлинама и необичним поштењем, док се други, сем неколицине фанатика, као што су напр., Сен-

---

Ако човек има потпуну намеру угодити Богу, то га Бог учи вољи својој или кроз мисли, или кроз неког човека, или кроз Свето Писмо (Св. Пет. Дамаскин).

Жуст, Робеспјер, одликују развратним животом. Само најмоћнији од њих и прави присталица револуционарних идеја стаје уз двор, пише неморалне књиге и шири неморал до крајњих граница. . . . Готово сви француски писци, који су хтели да еманципују умове, одликовали су се неморалношћу свога карактера. Па зар се онда могу дати на читање младој девојци или младићу, дела Раблеа, Волтера, Русоа, Дидра, Беранжеа? . . .

Ед. Кине у својој знаменитој књизи „ФРАНЦУСКА РЕВОЛУЦИЈА“ вели, да су се људи тога доба, пуни ентузијазма, брзо заморени у борби противу вере — отрезнили и предали мрном животу под управом монархије. Холандски Гези дуго су се време борили и прошли су кроз многа искушења али се нису дали покорити. Њихове вароши биле су силом заузете и целе нассобине истребљене. Они су се голим рукама борили противу непријатеља, који је био од њих много спремнији и много надмоћнији, не осећајући умор ни изнемоглост и, напослетку су победили — јер су имали веру.“

„Творци Француске револуције у својој смртоносно — међусобној борби постали су пленом гордости, разврата и таштине. И место да се удруже и оснују републику, они су ждрали друг друга. У Холандији и Америци, вође народа, благодарећи међусобној љубави и скромности, кроз узајамно помагање, ослободиле су своју отаџбину и учврстили је.“

Узалудно је и мислити да се религијски осећај може заменити осећајем поноса и гордости. Тај осећај врло је крт и несигуран; „он се, вели Прево Парадол, повија под руком, као слаба трска под ветром, о којој се говори у св. Писму.“

Утицај религија на људе толико је велики, да свака она држава, која поштује и цени своју веру, као што је то свагда чинио Српски народ и његови Владаоци, увек је напредовао и његови су се државници у управљању државом придржавали Христових начела. Сва она важна социјална питања, која се јављају између радничке класе и капита-

---

Нико не може служити два господара, јер или ће једног мрзити а другог љубити, или ће једном бити привржен а другога занемарити. Не можете служити Богу и Мамону (Мат. 6, 24).

листа, хришћанство решава кроз братства, која воде у царство Правде. Те зато међу радницима и капиталистима, који су прожети духом правог Хришћанства, никаквих тешкоћа не може да буде, јер при расподели производа, спроводиће се увек једнакост и справедљивост.“

А сад да видимо шта наш аутор вели о свештенству:

Служитељи религије имају над онима, ко у њима види тумаче Божанског ауторитета, ауторитет много већи, него чиновници, представници државе... Свештеник има над душама својих верних такву власт, да он може да усађује у њихове душе свој идеал, све донде, док ви не искорените онај религијски осећај, помоћу кога он управља њиховим душама. А покушате ли да ово учините, упропастићете нацију... Јер управљати једном нацијом без учешћа свештенства — значи довести сваки ауторитет у опасност. Најбоље би било управљати нацијом заједно са свештенством. А зато имамо доказа у нашој историји. Ни један наш владалац — творац Српске државе, није ништа у својој земљи предузимао док се није споразумео са представницима вере свога драгог народа. То смо имали прилике да видимо и код нашег Блаженопочившег Краља Александра Првог Ујединитеља. Он је увек волео своју веру и своје свештенство, па је са њим заједно и сарађивао и за његову се егзистенцију бринуо.

Према горе реченом може се рећи да се спровођење социјалних реформи, т. ј. уређење друштва и државе, може изводити најлакше уз припомоћ свештенства; без њега је врло тешко, а по кад-кад и немогуће. Као први и најглавнији пример да узмемо питање о основној настави... Отерајте свештеника из школе, и школа ће пропасти. Поврх свега тога, ако ви будете усађивали код ђака дух ненависти и мржње према свештенству, ви ћете разрушити религијски осећај и створићете атеистичку омладину.“ Не би било спорег да и ми упамтимо ове речи.

Јеванђеље је вечни подстрекач човечанства, покретач духа који не малаксава.

Па којим народима, по мишљењу нашег аутора, припада будућност? Аутор предсказује велики напредак, силу и моћ, као и владавину протестанским народима па и нама — Србима — Словенима. А пошто по убеђењу нашега аутора, напредак и моћ народима даје религија, — Србија и Српски народ за свој досадашњи рад и напредак и за бољу будућност обавезни су само вери својих предака. Оваквом мишљењу нисмо се надали од нашег аутора? Ако ко не верује нека добро простудира ову расправу, па ће видети да је његово излагање непобитна истина.

И заиста. Источно православна вера далека је од свих оних мана и недостатака којима се одликује католицизам и католички народи. Православна вера не уништава националност, не приноси је на жртву туђину, већ јој дозвољава да се слободно развија; оно није знало за неморалне језуитске компромисе, није изопачавало хришћански морал да би угодило човечијим страстима и властољубљу; није се непријатељски односило према новим идејама; није улазило у борбу са политичким партијама, није интригирало у школи и породици. С друге пак стране, чувајући националност и религијску слободу, оно није допуштало религијску производност, није дозвољавало својој деци да се удаљавају од учења древне цркве, да презиру свето Предање и да мисле на свој начин. Православље је религија савршена, верна заветима свога Божанског оснивача Христа Спаситеља и која је сачувала апостолско предање. И кад би западни историчари били мало мање непријатељски располошени према „Православљу“, они би се много пре упознали са вредношћу „Православља“ и поклонили би му се. Али западни историчари никад не могу да појме вредност Православља . . . па и Православне Србије!

Како год хоћемо, али брошура Лавелеа веома је значајна. Она јасно показује, ма колико да је нерасположен, да дух мира и времена, према цркви и вери, никад неће моћи да угуши духовне потребе, нити пак да уништи по-

---

Нема славније победе од победе над самим собом (Св. Тихон Задонски).

штовање и приврженост према Божанском Јеванђељу. Само име Лавелеа, најпознатијег ученог социолога, у овим приликама веома је значајно.

Када је пре неколико година Брјунетјер устао у заштиту вере у својој значајној расправи о банкрутству науке — почели су да вичу, да је он то учинио под утицајем Ватикана. Али Лавеле је, као што смо већ видели далеко од сваког утицаја Ватикана... Ово није глас Ватикана, већ глас Вечне Правде.

По руском
П. Л. Д.

Учење св. Макарија Великог о прародитељском греху

— Наставак —

Неколико пута наш светац, понавља исту мисао, да би показао величину самога греха Адамовог, који је произвео такве и толике последице да их се сам човек не може ослободити. Св. ап. Павле у томе иде даље кад вели: „вјери бо јако сва твар с нами совозојихајет обољеузет даже до ниње.“ Слично ап. Павлу, вели и св. Макарије, говорећи о паду Адамовом: „тако исто по његовом паду, заједно са њиме пала је и сва твар, која се њему покривала.“¹⁾

Зашто баш да и природа, земља, буда кажњена, када она није сагрешила? Једино зато да би ова казна лишила човека мира, спокојства и благостања, које је он пре пада имао. „Све те муке и невоље наваљене су на човека да он неби сувише високо мислио о своме достојанству, вели св. Јован Златоусти, и да би га стално потсећале на његову природу и чувале од већих грехова.“

¹⁾ Бес. 11 стр. 114 Св. Макарије

Наше карактере не израђује нека непозната сила у тајним лабораторијама природе, — њих израђујемо ми сами посред живота, око нас тече (Гр. Петров).

Напред смо казали да су падом први људи умрли духовно. Али пад је њима донео и телесну смрт, јер им Господ вели: „са знојем лица свога јешћеш хлеб, докле се не вратиш у земљу, од које си узет; јер си прах и у прах ћеш се вратити.“²⁾ Овим је речима изречена смртна пресуда нашим прародитељима. Грех је у човекову природу унео начело болести, невоља и мука. Природно је да као последица овога долази смрт. Св. Макарије, говорећи о смрти Адамовој вели да је Адам умро најпре духовно, јер „права смрт налази се унутра, у срцу,³⁾ али да је после ове смрти наступила и смрт телесна: „чим је Адам преступио заповест, благост га је божија осудила на смрт, испочетка духовну, пошто су душевни осећаји у њему били угашени и умртвљени лишењем небесне и духовне насладе, а као последица тога кроз девет стотина тридесет година, постигла је Адама и телесна смрт.“⁴⁾ Као што видимо Адам није одмах умро, већ доцније јер је прекршио заповест Господњу, која је са собом повлачила смрт.

Непослушни и грешни Адам није могао остати у оном блаженом стању, које је било намењено само за чисте и свете. После пада он није могао остати у рају, већ је био истеран: „и Господ Бог изагна га из врта Едемскога да ради земљу, од које би узет.“⁵⁾ У ствари Адам је непослушношћу сам себе истерао из раја. О овоме лепо расуђује Св. Макарије, кад каже да и ми нашим гресима себе изгонимо из раја: „непослушношћу, начинивши себе слугама телесних страсти, сами смо себе изагнали из блажене стране живих, и поставши заробљеницима, седимо још на рекама вавилонским.“⁶⁾ Изгнање из раја имало је великог утицаја и

²⁾ 1 Мојс. 3, 19.

³⁾ Св. Макарије Слово 1. гл. 2. стр. 464.

⁴⁾ Тамо. Слово 7. гл. 26. стр. 615.

⁵⁾ 1 Мојс. 3, 23.

⁶⁾ Св. Макарије Бес. 25. стр. 250.

Свака ствар има свој ред и сваки начин живота своје време
(Св. Исак Сирин).

на доцнији живот првих људи. Они се све више удаљују од Бога, а привезују земљи: „човек преступивши заповест, вели св. Макарије, и будући изгнат из раја, био је везан двојаким начином и двојаким везама: у овоме свету — животним радом, љубављу на свету, т. ј. телесним задовољствима и страстима; богатству и слави, имању, жени, деци, родбини, отаџбини, месту и оделу,“¹⁾ једном речју на свему видљивом, од чега је реч Божја наређивала да се треба ослобођавати. По изгнању из раја би постављен херувим са пламеним мачем „да чува пут ка дрвету живота.“ Ми са гресима нашим не можемо прићи рају, јер је рај за грешне закључан и херувим таквима забрањује приступ, јер као што се десило Адаму, тако се исто дешава и са душама људским.²⁾

Први људи су својим падом изгубили власт над животињама, која им је била дана од Бога: „да начинимо човека по својему обличју, као што смо ми,“ вели Св. Тројица, у предвечном савету „који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од целе земље и од свих животиња што се мичу по земљи.“³⁾ И тако човек постаде господарем света (стих 27). — Док Адам није погрешно, звери су му се покоравале, али после пада оне у Адаму не познају свога господара и уместо слугу, оне постају непријатељи његови. „Непријатељ преваривши Адама, вели св. Макарије, загосподарио је њиме, одузео му је власт и сам је постао кнезом овога света. У почетку је Господ поставио човека да буде кнез овога света и господар онога што се види. Ватра га није могла победити, нити вода утопити, нити му звер могла нашкодити; ниједна животиња није му могла показати своју снагу. Али после пада предао је своје првенство ономе, који га је преварио.“⁴⁾ А св. Јован Златоусти, пово-

¹⁾ Св. Макарије Бес. 21. стр. 233.

²⁾ Тамо. Слово. 4. гл. 5 стр. 516.

³⁾ I Мојс. 1, 26.

⁴⁾ Слово. 4. гл. 3. стр. 514.

Васпитање је највећи проблем и најтежи, што се човеку може поставити (Кант).

дем овога, вели: „Гледај, док Адам још није сагрешио, животиње му беху робови и покорне и он им је као робовима наденуо имена, но кад је себе помрачио грехом, тада га животиње не познаше, а робови постадоше душмани.“⁵⁾

Грех, који су наши прародитељи учинили, није остао само њиховим грехом, већ је он прешао и на нас, као на њихове потомке. Примајући од Адама људску природу, сви ми са њом примамо и греховну исквареност, због чега се сви људи јављају на свет као „деца гњева“ (Ефес. 2, 3). Адам је лично сагрешио, а ми смо кроз њега постали грешни, јер св. Писмо каже: „непослушањем једнога човека посташе многи грешни,“⁶⁾ а псалмопевац Давид вели: „у безакоњу родих се и у греху затрудне мати моја мног.“ Тумачећи ово често св. Макарије вели: „пошто је род човечји зачет у безакоњу и гресима рођен, од матерње утробе постао је отуђен оставши у заблуди; од Адама па све до Христа господарио је грех.“⁷⁾ А на другом месту овако наш светац тужи над грешним родом људским: „сви ми, синови тога помраченога рода, сви смо учесници тога греха. Каквом је немоћу пострадао Адам, таквом смо и ми, који смо произашли од семена Адамовог, пострадали.“⁸⁾

Ниједан човек није поштеђен првородним грехом, сем Богочовека Христа, који је и дошао међу људе да их спасе од греха. „Чим је Адам преступио заповест, отпао је од пређашње славе и потчинио се светскоме духу, и покривач таме пао је на његову душу — од њега до последњег Адама.“¹⁾

Када пак знамо да је првородни грех прешао на све људе, онда нам је јасно да су и последице овога греха

⁵⁾ Макарије. Догматика стр. 256.

⁶⁾ Рим. 5, 19.

⁷⁾ Макарије Егип. Посланице стр. 433.

⁸⁾ Бес. 30. стр. 315.

¹⁾ Св. Макарије. Бес. 28. стр. 298.

прешле на нас. Покварен је човек. И све његове способности омрачене су: и ум и воља и осећање. „За нас је зло, вели св. Макарије говорећи о греху, што он живи и дела у срцу, изазивајући зле и нечисте помисли, смета нам да приносимо чисте молитве, чинећи ум робом овога века. Он се налази у души, дотиче се самих састава костију.“²⁾

Разум првих људи омрачен је грехом, и наш је разум такође омрачен, т. ј. он слабо и тешко схвата предмете духовне, предмете, који спадају у област вере. Зато ап. Павле и каже: „а телесни човек не разуме што је од Духа Божијег; јер му се чини лудост и не може да разуме, јер треба духовно да се разгледа.“³⁾ А за то је крив једино Адам са својом женом, јер „како се од Адама намножио по целој земљи род људски; тако је и грех проникао сав грешни људски род, и кнез злобе сеје све непостојане, вештанствене и сујетне помисли.“⁴⁾ Адам је пустио ђаволу да проникне сву његову душу, но од истога ђавола пате сада сви људи. Он развраћа човекове мисли и од њега се је тешко ослободити. „Зли дуси, сатана и демони држе ум и закључавају душу. Превртљиви ђаво, одвраћа душевну пажњу и помисли и не дозвољава да се правилно моли и приближава Богу.“⁵⁾ Сличне мисли провејавају готово кроз целокупна дела св. Макарија. Он уопште о греху и греховној природи много расправља, да би тиме показао како је преко потребна благодат Божја за спасење човека.⁶⁾ Ипак се из овога не сме закључити да у човеку није остало никакве способности за усвајање предмета вере. Ако би било тако, овда зашто би Бог људима показивао себе преко Откровења? Није ум човечији толико помрачен да не може схватити бар донекле Божанске истине.

2) Тамо. Бес. 16. стр. 188.

3) 1 Коринћ. 2, 14.

4) Св. Макарије. Бес. 5 стр. 55.

5) Тамо. Бес. 27. стр. 291.

6) Тамо. Беседа 45, 16, 3, 44.

По роду се свако дрво познаје (Мат. 12, 30) а човек се цени по својим делима и вршењу својих дужности.

Поред разума изопачена је и воља у човеку. „Јер добро што хоћу не чиним, него зло што нећу оно чиним,“⁷⁾ вели св. ап. Павле. Човечија воља је више сада наклоњена злу, него ли добру. Она је ослабљена, и самом својом вољом човек не може победити зло. „Немогуће је да човек својом сопственом снагом искорени грех, вели св. Макарије. Да се бориш са њиме, противиш му се, наносиш и примаш ране — то је у твојој моћи, а искоренити — то је дело Божје.“⁸⁾ Но ма како је била огреховљена воља, код несретних потомака Адамових, ипак у њој није уништена наклоност ка добру. Душа се отима од зла уколико јој је то могуће, бежи из ропства, греха и тежи ка добру. Зато по речима св. апостола и „незнабошци не имајући закона сами од себе чине што је по закону.“⁹⁾ Св. Макарије саветује Хришћанима да се боре са грехом, који је у њима: „чим се удаљиш од светскога и почнеш тражити Бога — мораш се борити са својом природом, са старим навикама, начћи ћеш на помисли, које се противе и војују твоме уму; и које ће повући тебе и окренути те ка видљивом, од чега си ти баш хтео побећи.“¹⁾ Само борба може спасти човека и отерати од њега зле помисли. Хришћанин треба да зна да увек у тој борби има јаког савезника, који је непобедив — а то је Бог. „Хришћани, и ако их напада непријатељ, имају заклону у Божанству; они су се обукли у силу одозго, и нимало их не плаши битка.“²⁾ Уопште св. Макарије има за циљ да покаже како је потребно борити се са грехом и да је могуће грех уништити, али да је за то потребна јака воља човекова, а благодат долази одмах, јер и сам Господ Христос вели: „ако ко хоће за мном ићи, нека се одрече себе и узме крст свој и иде за мном.“³⁾

7) Рим. 7, 19.

8) Беседа 3, стр. 25.

9) Рим. 2, 14.

1) Бес. 32, стр. 330.

2) Бес. 26, стр. 267.

3) Мат. 16, 24.

У пећини се роди Господ, да покаже, да је цео свет једна тамна пећина, коју само Он једини може осветлити (Еп. Николај).

Шта је било са умом и вољом исто се десило и са срцем после пада. И оно постаје неосетљивим за духовне ствари. Оно више тежи страстима. Како лепо о томе пјева једна црквена пјесма: „Сон грјеховниј тјаготит сердце.“⁴⁾ „Од срца излазе зле мисли, убиства, прељубе, курварства, крађе, лажна сведочанства, хуле на Бога,⁵⁾ вели Спаситељ, из срца, које је нечистотом напунио ђаво, и „ангели јего.“ Тумачећи предње речи Спаситељеве, наш светац вели: „као што је змија, говорећи са Евом, проникла у њену душу, услед њене послушности: тако и сада кроз послушност људску, улази у човека грех, који има слободу и власт улазити у срце, тако исто као што и помисли нису изван човека, већ „внутри из сердца.“⁶⁾ Под „послушношћу“ овде се подразумева послушност змији, ђавољу, злу, Душа је човекова упрљана. У срцу, уму, као и вољи човековој струји множина нечистих жеља и мисли, јер ко испуњава жеље своје душе, тај испуњава и жеље свога срца, пошто је срце део душе и тесно је везано са њом.⁷⁾ Слична мисао провејава кроз целу 15 беседу. „За нас је зло, вели наш светитељ, зато што оно (зло) живи и дела у срцу, изазива зле и нечисте помисли. . . . Оно је обучено у души, додирује и саме саставе костију.“⁸⁾

Адам је умом, вољом и срцем, т. ј. целом својом душом учествовао у греху, зато је грех изазвао кобне последице у целој његовој души — а преко ње и наше душе пате. Св. Макарије, говорећи о покварености људске природе, вели: „чим је Адам преступио заповест, унео је у себе квасац рђавих страсти, тако и они који су се родили од Адама и сав род Адамов, по пријемству постали су учесници

⁴⁾ Канон. св. Јов. Претечи. песма 6. у уторник глас 2.

⁵⁾ Матеј 15, 19.

⁶⁾ Св. Макарије. Бес. 15. стр. 153.

⁷⁾ Тамо. Бес. 15. стр. 169.

⁸⁾ Тамо. Бес. 16 стр. 188.

Што око не видје, и ухо не чу, и у срце човеку не дође, оно уготови Бог онима који га љубе (I Кор. 2, 9).

овога квасца; а касније што се даље ишло, толико се код људи намножиле грешне страсти, да се дошло до прељубе, идолослужења, убиства и других рђавих дела, док није цело човечанство укисло пороцима. Зло је толико порасло међу људима, да су се помисли, почеле клањати мртвом камењу, као да нема Бога. До таквог је степена квасац рђавих страсти, укисао род старога Адама.⁹⁾ Ужасно стање, произведено грехом. Овакво стање било је пре потопа, када је био изгубљен појам о правом Богу, када Господ „видећи да је неваљалство људи велико на земљи и да су све мисли срца њихова свагда само зле, покаја се што је створио човека на земљи и би му жао,“ и када је као казну, пустио потоп. У таквом су се стању налазили Јевреји за време пророка Исаије, који узвикује: „тешко онима који зло зову добро, а добро зло, који праве од мрака светлост, и од светлости мрак, који праве од горкога слатко и од слаткога горко.“¹⁾ Такво је стање било међу многобошцима за време ап. Павла, за које он каже: „претворише славу вечнога Бога у обличје смртога човека и птица и четвороножних животиња и гадова,²⁾ те зато није ни чудо што чине таква дела, која нису достојна човека (29 стих).

И најзад као неизбежна последица првородног греха, прешла је на нас смрт са свима њезиним претечама: болестима, мукама и патњама. Као што од зараженог извора природно тече заражени поток, тако од родначелника нашег, зараженог грехом и смрћу, природно проистиче потомство заражено грехом и смрћу. За ово ап. Павле зна кад каже: „као што кроз једнога човека дође на свет грех, и кроз грех смрт, и тако смрт уђе у све људе, јер сви сагрешеше,³⁾ или на другом месту, где упоређује Господа

⁹⁾ Тамо. Бес. 24. стр. 243.

¹⁾ Исаија 5, 20.

²⁾ Рим. 1, 23.

³⁾ Рим. 5, 13.

Наше време духовно личи на универзализам и синкретизам јелинстичке епохе. Велика зебња обузима бољи део човечанства. То је знак да наступа нова религиозна епоха (Берђајев).

Христа са Адамом: „јер будући да кроз човека би смрт, кроз човека и васкресеније мртвих.“⁴⁾ О томе врло јасно и изразито вели наш светац: „пошто је први Адам преступио заповест, над свима његовим потомцима завладала је смрт.“⁵⁾ Овде св. Макарије назива нашег прародитеља „првим Адамом,“ да би показао како је кроз првог Адама дошао грех а за њим смрт, а кроз другог Адама, т. ј. Христа Спаситеља, дошло оправдање и бесмртност — победа над смрћу. Као што је Адамова смрт била двојака, иста таква је смрт и његових потомака. Адам је умро духовно и телесно и његови потомци тако умиру. Духовна се смрт састојала у лишавању благодати Божје, без које је био цео Стари Завет, а коју је у Новом Завету донео Господ Христос.

Као што видимо велики је првородни грех; велике су и кобне његове последице по цео род људски. Грехом људским Бог је био побуђен да пошаље свога Јединца Сина да га спасе од греха и смрти. И спасао га је Својом сопственом крвљу. Његовом смрћу смо постали бесмртни, јер како по Адаму сви умиру, тако ће и по Христу сви оживети.“⁶⁾ Добили смо живот од онога, који је сам извор живота и плурима благодатних дарова, од онога „имже всја биша.“

— Крај —

Десине.

Ж. Ј. ПЕТРОВИЋ, свештеник

Литература:

1. Преподобнаго отца нашего Макарија Египатскога духовнија бесједи, посланије и слова. — Москва 1855 год.
2. Православно догматичко богословље. — Макарија митрополита Московског.

⁴⁾ 1 Кор. 15, 21.

⁵⁾ Св. Макарије Бес. 11. стр. 117.

⁶⁾ 1 Кор. 15, 22.

Звања хришћанског је недостојно да се гордите, да се гневите, да сте малодушни.

Англиканска црква претставља снажан апарат политичке делатности

Целом свету још је у сећању ток кризе од 11 децембра 1936 године која је довела до абдикације британског краља Едварда Осмог. Овом догађају претходио је говор који је Епископ од Бадфорда одржао средином новембра. У том говору епископ је, на сасвим увијен начин и врло учтиво казао своје мишљење.

Кентерберијски надбискуп наставио је дискусију и за месец дана Енглеска је имала новог монарха. Намеће се помисао да ли би се веза Краља Едварда са госпођом Симпсон једног дана ипак морала расчистити па је говор епископа само убрзао ток процедуре, која је сама по себи већ постојала. Такво гледиште, међутим, није умесно. Данашњи војвода од Винзора био је са госпођом Симпсон још као принц од Велса. Као краљ наставио је ту везу, тако да је она ускоро постала јавна тајна не само на енглеском двору и у енглеским дипломатским круговима, већ у целом свету, у свим дипломатским круговима и у свим слојевима енглеског друштва. Краљ Едвард Осми није никад путовао сам. У његовом друштву налазила се увек мис Симпсон. Све је то тако трајало док се свештенство није умешало.

Не треба, наиме, заборавити да црква у Енглеској заузима једно необично важно место. И поред свога имена она није државна црква. Држава је чак и не издржава, нити јој пружа било какву финансиску помоћ. Шта више, она нема ни монополисан положај посредништва између Бога и људи у Енглеској. С друге стране англиканска црква повезана је са државом на тај начин што је њен поглавар сам краљ.

Првобитно је црква била потчињена Папи. Хенрик Осми који је био енергичан не само у својој недозвољеној брачној вези, него и у политици, сматрао је да свако ме-

---

Оплакивати и грехе својих ближњих — без тога се ниједно људско створење неће спасти (Св. Теофил Кијевски).

шање са стране, може да буде само од штете по земљу, која је покушала да се у погледу утицаја споља потпуно увуче у острво, на коме је изградила базу за своје огромно царство. Хенрик Осми, једним потезом пера, одвојио је англиканску цркву од Рима и прогласио се њеним поглаваром.

Краљица Јелисавета ублажила је касније форму, којом је био дефинисан однос између цркве и државе и изјавила да ће она убудуће бити врховни гувернер англиканске цркве, а не више њен поглавар. Тако је остало до данас.

Само краљ има право да поставља архиепископе и епископе, а Кентерберијски архиепископ, као духовни поглавар англиканске цркве извршује сам крунисање енглеских краљева потпуно самостално.

Ова веза између цркве и државе у Енглеској долази до израза у уставу на тај начин што архиепископи од Кентербериа и Јорка, као и епископи од Лондона, Винчестера и Дерахама са двадесет једним настаријим епископом по чину аутоматски постају чланови енглеског Горњег дома, дакле највишег политичког тела у земљи.

Сем тога, никаква друга веза не постоји између државе и цркве која ради сасвим сама и независно од сваког државног или политичког утицаја, и издржава потпуно сама свој огромни духовни и административни апарат.

Англиканска црква издржава се од добровољних прилога приватних особа и заоставштина. Иако су своте које црква на тај начин добија огромне, опште је позната финансиска криза, у којој се стално налази. Пошто се подела прихода, односно плате свештеника врши на основу једног чудноватог кључа, врло неједнако, скоро увек без законског критерија, него на основу случаја и других утицаја, то је ситно свештенство у провинцијама и селима приморано да од своје пастве стално тражи поклоне, а често и редовно издржавање.

У том раду на скупљању новца долази до најјаснијег израза улога цркве у политичком животу. Рад ситних про-

---

Будите тријезни и пазите, јер супарник ваш, ђаво, као лав ричући ходи и тражи кога да прождере (1 Пет. 5, 8).

виндских свештеника не завршава се у цркви. Он само почиње у њој. На тај начин окупља се око свештенства живот енглеске провинције и села. Јер, онај који му поклања новац или робу, сматра за част да редовно одлази у свештеникову кућу, у званичну и пријатељску посету. Многи људи и не одлазе у цркву, али кад је ред, никад не изостају из свештениковог приватног стана.

Приликом тих посета свештеник је приватан човек. Ред је да се на тим састанцима говори само о свакидашњим друштвеним и политичким догађајима. Он дискутује о последњој утакмици фудбала или рагбиа. Говори о моди, о болестима, о свакодневним друштвеним догађајима. Он на тај начин улази у суштину живота енглеског провинциског света са којим се сроди и споји, тако да он, као најкултнији и најинтелигентнији, постане у исто доба и најутицајнији.

Народ са поверењем приступа свештенику, јер зна да ће му овај говорити у складу са основним начелима провинциске учтивости, а она претставља довољну гаранцију да ће свештеник говорити у интересу становништва, а у исти мах увек у складу са традицијама цркве и конзервативног политичког слоја.

Свештеник претставља у исто доба и одличан политички барометар, јер он у своме селу заступа једну политичку идеологију. Према томе колико је поклона добио мери се његова популарност, његов ауторитет и слагање народа са његовим политичким идејама. Деси ли се да добије сувише мало поклона, он ће одмах бити премештен, јер то шкоди и цркви и монархији и целој земљи.

Свештеникова делатност није лака. Он мора да буде веома вешт, јер су сви Енглези велики индивидуалисти. Чим се свештеник замери становништву, оно почиње да изостаје из цркве, што значи да свештеник треба да буде смењен. Сам свештеник примећује, с друге стране, кад му неко од верних намерно не долази у цркву. То значи да му нешто није по вољи. Треба га посетити, доказати му да је погрешно и да свештеник никада не може да буде против било кога из своје пастве, сем ако се овај огрешно — не толико

Грех који служи другима на саблазан двојни је грех (Еп. Николај).

о законе Божје, колико о основне законе морала и традиције који претставља гаранатију равнотеже у друштву. Свештеници сачињавају, дакле, апарат за чување поретка и морала.

Снабдевен довољним знањем у погледу става и расположења народа, свештеник на епархијској скупштини разговара са својим колегама о свему што је од последњег састанка сазнао и научио. Своја сазнања износи јавно на самој конференцији, где се после тога дуго дискутује и истичу примери за заузимање исправног става. На тим конференцијама често долази до врло жучних дискусија, јер има неколико свештеника, нарочито оних из индустријских и рударских крајева са претежно радничким становништвом, који спроводе извесне социјалне идеје, тако да би могли лако да постану раднички лидери у енглеском смислу речи. Они увек долазе у сукоб са конзервативном званичном већином, али та се разилажења увек мирно и џентлеменски ликвидирају.

На конференцији при крају интервенише сам епископ који држи програмски говор. Кад се врате у своје епархије, свештеници увек развијају у том правцу енергичну кампању, јер знају да је она потребна за једну предстојећу политичку акцију. Такве епархијске конференције сазивају се редовно кад год предстоји нека важна политичка акција. Пре него што је почела кампања за наоружање, свештеници су се поново састали и вратили у своје епархије, у којима су изнели гледиште владе. Пред изборе, парламентарне или општинске, свештеници такође примају инструкције од својих епископа који су их, са своје стране, примили индиректно од владе.

Утицај цркве на политичку констелацију у земљи био нарочито велики приликом последњих парламентарних избора у јесен 1936 године. Црква је тада агитовала за националну унију која је касније победила.

Англиканска црква највише воли ипак да остане иза кулиса. Само кад се постављају крупна национална или међународна питања, интервенише јавно у Горњем дому епископ који је добио мандат да говори у име цркве.

Одређен, детаљан и израђен политички правац англиканска црква нема. Она је конзервативна и монархистичка и увек ради у складу са политиком Круне и програмом конзервативних политичких странака.

(Правда 29 нов. 1938 год. Београд)

Учи се радити да се небя учно просити (Јеврем Сирин).

**Уредништво Браничевског
Весника честита свима својим
читаоцима празник мира и
љубави Рождество Христово
и Нову 1939 Годину.**

БЕЛЕШКЕ

Због тога што су показали слабост према верским осећајима народа, и што су неки дозвољавали својој деци да се крсте и одлазе у цркву, искључено је у С. С. С. Р. из комунистичке партије 6676 лица (2321 муш. и 4355 жен.) јер се сматра да су тиме нарушили партијску дисциплину.

На римокатоличком универзитету у Риму, који издржава црква, богословске науке похађа 3229 студената. Од 1924—1937 г. на том универзитету добило је докторат 1554 лица.

Према извештају „Пантеноса“ органа Александријске патријаршије одобрен је и у службеним новинама објављен нов закон о цркви и парох. свештенству.

По том закону за свештенике могу бити рукоположена само она лица која су запажена као морална, неосуђивана и имају услове за доброг пастира. За свештенике у градовима са преко 40.000 становника постављаће се само они који су свршили богосл. факултет, а у местим испод 40 хиљ. становника са средњим образовањем.

Даље се одређују строге санкције за духовна лица.

Свештеник може да служи само до 75 г. старости. Старији од 75 г. не може бити активан парох. свештеник.

У погледу плата свештенство је подељено у 4 категорије. Свештеници пак, који су се одликовали пастирском службом добиће нарочите награде.

Овако вели Господ: да је проклет човјек који се узда у човјека и који ставља тијело себи за мишицу, а од Господа одступа срце његово (Јерем. 17, 5).

Према писању добро обавештених енглеских цркв. часописа самостална абисинска црква је потпуно потчињена римокатоличкој цркви.

СЛУЖБЕНЕ ВЕСТИ

Одликовања

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса презвитер Миодраг Миленковић парох Дубравички.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Живојин Арсић, парох Шапински у Арх. намесништву пожаревачком.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Миодраг Поповић, професор у Пожаревцу.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Јанко Станић, парох пољаначки у Архијереј. намесништву пожаревачком.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса презвитер Витомир Марковић, парох Брежански у арх. намесништву пожаревачком.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2680/38 одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Будимир Васиљевић, парох Војштански.

Примљен у клир

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2422/38 г. презвитер Милић Милаи парох боношторски епархије Београдско-карловачке примљен је у Епархију Браничевску и постављен за пароха Удовичког арх. нам. подунавског.

Премештаји

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2683/38 г. премештен је по молби, презвитер Драгољуб С. Поповић парох ст. селски за пароха П лозовичког.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2777/38 г. презвитер Григорије Волков привремени парох суводолски у Арх. нам. хомољском премештен је по молби за привременог пароха ракиначког у арх. намесништву велико орашком.

Унапређења

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1566/38 пезвитер Александар Глишић парох Вирински преведен је у IX/1 гр.

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 1895/38 г. преведен је у VIII/2 гр. презвитер Будимир Васиљевић парох Војштански у Арх. намесништву ресавском.

Боловања

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2047/38 проти Алексију Ломниковском пароху радиначком одобрено је 6 месеци боловања.

Замена

Одлуком Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Д-р Венијамина Ебр. 2583/38 одређен је да опслужује парохију II коларску прота Стеван Стевановић парох I Коларски до повратка јереја Миодрага Лилића пароха II коларског који је позван на отслужење војног рока.

Читуља

На дан 10 децембра т. г. умрла је у Свилајциу у својој 63 год. старости супруга проте Богомира Петровића пароха свилајначког.

Молимо се Господу да врлој покојници подари рајско насеље, а породици утеху за изгубљеним другом и мајком.

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК ИЗЛАЗИ ДВОМЕСЕЧНО НА 2—3 ШТАМПАНА ТАБАКА.

ПРЕТПЛАТА ЗА 1938 ГОД. ИЗНОСИ ДИН. 40.— ЗА НАШУ ЗЕМЉУ, А ЗА ИНОСТРАНСТВО ДИН. 80.—

ПРЕТПЛАТА СЕ ШАЉЕ БЛАГАЈНИКУ УДРУЖЕЊА Г. ДРАГОЉУЉУ МАТЕЈИЋУ, СВЕШТЕНИКУ — ПОЖАРЕВАЦ.

Рукописе и књиге на приказ слати уреднику Драгутину Маринковићу, протојереју — Саборна црква, Пожаревац. — Одговорни уредник: Драгољуб П. Матејић, свештеник из Пожаревца.

ЦРКВА

Календар Српске Православне Патријаршије

У издању Светог Архијерејског Синода, а под редакцијом Његовог Преосвештенства Епископа Шабачког Др. СИМЕОНА, ових дана изашао је из штампе и пуштен у продају календар Српске Православне Патријаршије „ЦРКВА“ за идућу 1939 годину.

Поред календара текста, коме као и обично претходи родослов Краљевског дома и врховна црквена управа, у календару за идућу годину нарочито је пажња посвећена поучно-забавном делу у коме су заступљени чланци опробаних пера наших познатих теолога и јавних радника као Његовог Преосвештенства Епископа Др. СИМЕОНА епископа шабачког, Др. Радослава М. Грујића професора Универзитета, Др. Јордана П. Илића професора Универзитета, проте Ж. М. Маринковића, професора гимназије, Григорија Божовића новинара и др.

Календар је како са техничке стране тако и у погледу своје садржине одлично опремљен те заслужује пуну похвалу и препоруку.

Продајна му је цена 10 динара комад а може се добити код сваког парохијског свештеника и код Администрације „Гласника“ — Београд — чек. рач. Бр. 54.791.

Нове књиге

У издању Библиотеке Хришћанског дела изашла је као 8 свеска књига: „Попис цркава у старој Српској држави“ од др. Миодрага Пурковића.

Скопље -- 1938 г.

Цена 10.— дин.

САДРЖАЈ

Божји поздрав Владици Венијамину	
Посланица Њ. Пр. Г. Епископа Венијамина	стр. 201
Пастирска и вероучитељска дужност свештеника	„ 205
Витлејем — место рођења Господина нашег Исуса Христа	„ 216
Веронаука у основној школи	„ 218
Важност катихетског рада у школи	„ 222
Француски социолог Е. Лавеле о значају ре- лигије у историји	„ 225
Учење св. Макарија Великог о прародитељ- ском греху	„ 232
Англиканска црква претставља снажан апа- рат политичке делатности	„ 241
Белешке	„ 245
Службене вести	„ 246

Наши часописи

Гласник Српске Патријаршије — Ср. Карловци
Православље — орган Савеза епарх. удружења — Београд
Преглед Епархије Жичке — Краљево
Преглед Епархије Нишке — Ниш
Богословље — Београд
Хришћанска мисао — Београд
Хришћанско дело — Скопље
Светосавље — Београд
Братство — Сарајево
Мисионар — Крагујевац
Духовна стража — Сомбор
Тимочки весник — Зајечар
Пастир — Цетиње
Нови Источник — Сарајево
Пастирски глас — Крагујевац
Православни Браник — Загреб